

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1948

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 - ΟΔΟΣ ΤΣΟΡΤΣΙΛ - 38
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

πει νὰ ἔχει κάθε μέγας: θέληση. Στὴ θέληση εἶταν ὁ πρῶτος. Ἡ ἔντασή της ἐκάλυπτε ὅλες τὶς θελήσεις καὶ τὶς ἀνάγκαις νὰ ἀκολουθοῦν τὴ δική του. Ὅ,τι ἀόριστα ἤθελε τότε τὸ Ἔθνος, αὐτὸς τὸ θέλησε συγκεκριμένα, ἀκέραια, ἀδίστακτα. Ἡ πίστη τοῦ Ἔθνους στὴν ὑπαρξή του εἶχε μεστῶσει μέσα του καὶ ἀκτινοβολοῦσε ὅπου ἐφθανε ὁ λόγος του. Ὁ λόγος του εἶταν προσταγή. Καὶ ἡ προσταγή του εἶταν τοῦ Ἔθνους τοῦ συνειδητοποιημένου ἢ προσταγή. Ἔτσι συντελέσθηκε αὐτὸς ὁ τέλειος συνταυτισμὸς του μὲ

τὸ Ἔθνος. Ἀπὸ ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ Ρήγας ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἓνας εὐνοημένος τῆς ἱστορίας. Εἶταν ἡ προσωποποίηση μιᾶς ἱστορικής στιγμῆς. Ἡ θέλησή του εἶταν ἡ θέληση ἑνὸς Ἔθνους ποὺ ἀναδύονταν ἀπὸ τὴ λήθη γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴ μακροαίωνα πορεία του. Καὶ ἡ θέλησή του αὐτὴ ἐκάρπισε. Τὸ Ἔθνος, τριάντα χρόνια ἀργότερα, τραγουδῶντας ἀκόμα τὸ θούριό του, ὑπάκουε στὴν προσταγή του. Αἱματοβαμμένο ἀνηφόριζε πρὸς τὴν ἐλευθερία. Ἡ θέληση τοῦ Ρήγα εἶχε γίνῃ ὑπαρξή. Καὶ ὁ Ρήγας εἶχε γίνῃ θρύλος.

ΚΩΝΣΤ. ΤΣΑΤΣΟΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ Κ' ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

ΔΥΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΟΔΗΓΟΙ

[ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ - ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ]

Ἄν εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὰ 1948, στὸν κρισιμότερο ἴσως χρόνο τοῦ νεώτερου κόσμου, ὀφείλουν οἱ ἐθνικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου νὰ φτάσουν στὴ μεγαλύτερή τους ἀπόδοση γιὰ νὰ τὸν κρατήσουν ἀπάνω ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἀναταραχὴ ποῦ, ἔτσι ἢ ἀλλιῶς, βαθεῖα θὰ σκάψει τὴν Εὐρώπη, τὴν Εὐρώπη τουλάχιστον, καὶ θὰ τῆς ἀλλάξῃ τὴ μορφή σὲ καιρία σημεῖα, — καὶ δὲν εἶναι μόνο ἀλήθεια ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη, ποῦ τίποτα, φαίνεται, δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀναχαιτίσει, — εἶναι ἄλλο τόσο φανερὸ ὅτι οἱ ἴδιες αὐτὲς ἐθνικὲς δυνάμεις πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν μὲ πολλὴ προσοχὴ γιὰ νὰ ἀποτιμηθοῦν σωστὰ καὶ γιὰ νὰ γίνουν ἀκόμα πῶς θετικὲς προϋποθέσεις ἀξιόλογης καὶ ἀπρόσβλητης ἐλληνικῆς ζωῆς. Βέβαια, σ' αὐτὴ τὴν περισυλλογὴ καὶ σ' αὐτὸν τὸν ἔλεγχο τῶν ἐλληνικῶν ἀξιών, μᾶς ἔχουν ὁδηγήσει ἀπὸ καιρὸ οἱ μεγάλες ἠθικὲς κρίσεις τοῦ καιροῦ μας καὶ τὰ δραματικὰ διλήμματα ποῦ τὸν κατακλύζουν. Μᾶς ἀναγκάζουν ὅμως νὰ ἐπιμείνουμε ἀκόμα περισσότερο μερικὰ ἄλλα γεγονότα, ποῦ ἀνήκουν μόνο σ' ἡμᾶς καὶ φέρνουν κάθε τόσο κοντὰ μας ὀλοζώντανη καὶ γόνιμη τὴν ἀληθινή, τὴν καθαρὰ ἐλληνικὴ παράδοση. Χτὲς ἐορτάσαμε πάλι τὴ Μεγάλῃ Ἐπέτειο. Μὰ ἡ 25ῃ Μαρτίου τοῦ 1948 δὲ μοιάζει

μὲ καμιά προηγούμενη. Ὅχι μόνο γιὰτὶ ἀνήκει κι αὐτὴ σ' ἓνα χρόνο, ποῦ εἶπαμε πόσο κρισιμὸς καὶ ἀποφασιστικὸς εἶναι. Ὅχι γιὰτὶ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες ἀγωνιοῦν ὅσο καὶ οἱ Ἕλληνες τοῦ 21. Ἡ ἐφετεινὴ 25 Μαρτίου εἶναι ἡ πρώτη μιᾶς σειρᾶς ἐπετειῶν αὐτοῦ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ ταραγμένου 1948 καὶ εἶναι ἀκόμα ἡ ἀρχὴ ἑνὸς ἐθνικοῦ προσκυνήματος. Στὶς 25 Μαρτίου ἔριξαν τὰ ἐλληνικὰ πυροβολεῖα τὶς ἐορτάσιμες κανονιές. Ἐπρεπε ὅμως καὶ στὶς 26 Μαρτίου τὸ πρωὶ νὰ ρίξουν ἄλλες τόσες γιὰ νὰ διαλαλήσουν ὅτι εἶναι ἡ μέρα ποῦ πρὶν ἀπὸ ἑκατὸν πενήντα χρόνια γεννήθηκε ὁ Σολωμός. Καὶ πρέπει πάλι ν' ἀκουστοῦν στὶς 11 Ἰουνίου γιὰ νὰ θυμίσουν ὅτι πρὶν ἀπὸ ἄλλα ἑκατὸν πενήντα χρόνια στραγγαλίστηκε ὁ Ρήγας Φεραῖος. Ἐνα Μεγάλο Γεγονὸς καὶ δυὸ Πνευματικοὶ Ὁδηγοί, ποῦ πᾶνε πλάι-πλάι, ὅσο κι ἂν ὁ χρόνος τοὺς χωρίζει, καὶ φτάνουν σὲ μιὰ τελικὴ σύνθεση, ποῦ εἶναι ὁ καημὸς καὶ τὸ ὄραμά τους: ἡ Ἑλλάδα. Ὁ Ρήγας προετοίμασε αὐτὸ τὸ Γεγονός ὁ Σολωμὸς τὸ ἔζησε, τὸ τραγούδησε καὶ τὸ ἔκαμε «πατρίδα» μέσα στὸ χῶρο τοῦ πνεύματος. Καὶ οἱ δυὸ ὀλόκληροι, μὲ ἀναμφισβήτητα δικαιώματα, ὀλόκληροι μέσα στὸν ἐορτασμὸ τῆς Μεγάλῃς Ἐπετείου.

Οἱ σελίδες ὅμως αὐτὲς ξαίρουν πολὺ καλὰ

καὶ ποιὰν ἀξίωση καὶ ποιαὶ προσδοκία ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν. Καὶ ξαίρουν ἀκόμα ὅτι ὀφείλουν νὰ προχωρήσουν, πέρα ἀπὸ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς καὶ τοὺς σημαιοστολισμούς, στὸν οὐσιαστικὸ ἑορτασμὸ πὺ καταλήγει στὴν ἀποτίμηση τῶν ἑλληνικῶν ἀξιών, στὴν ἀποτίμηση ἐκείνη πὺ ἀποζητούμε καὶ πὺ μπορεῖ νὰ προσφέρει πολλά, προπάντων στὴ δύσκολη αὐτὴ ὥρα. Παρουσιάζουμε, λοιπὸν, σήμερα, ἓνα μικρὸ Ἀφιέρωμα στὸν Ρήγα Φεραῖο, πὺ, ὅσο κι ἂν εἶναι καλὰ τοποθετημένος στὴν ἑλληνικὴ

συνείδηση, μένει ἀρκετὰ ἀγνωστος στὴν ἐπιστήμη. Καὶ δίνουμε τὴν ὑπόσχεση ν' ἀφιερῶσουμε, πρὶν τελειώσει τὸ 1948, ἓνα πολυσέλιδο τεῦχος, τόμο ὀλόκληρο, στὸν Διονύσιο Σολωμό, πὺ τόσο γνωστὴ μᾶς εἶναι ἡ ζωὴ του μὰ καὶ τόσο ἀκαθόριστη μένει ἀκόμα ἡ βαθύτερη ἐπίδρασή του στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ. Ἔτσι βλέπουμε, τουλάχιστον στὸ δικὸ μας τομέα, τὸν οὐσιαστικὸ ἑορτασμὸ τῆς 25ης Μαρτίου: ἀρχὴ ὀργανωμένης κριτικῆς ἐργασίας, πὺ θὰ φιλοδοξήσει νὰ φτάσει σὲ ὑψηλὸ Δίδαγμα.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, πάππος, πὺ χειραφέτησε πολιτικὰ τὸν Ρήγα, τὸν ὁποῖον εἶχε ἰδιαίτερο γραμματέα του κατὰ τὴν περίοδο 1783—1786.